

Fašismi vastu, sotsialismi eest!

**Astu Eesti Sotsialistliku Tööliste
Partei Tallinna ühingusse!**

Tööline! Töotu!

Elukalliduse suurenemine kroonikukutamise tagajärjel, reaalpalka alanemine ja töötingimuste halvenemine on tabanud raskesti iga töölisi. Kuid veel kohutavam ähvardab iga tänast töölilijat: võimalus sattuda juba varssi töötute määratusse armeesse. Hulk töötuid kelle arvu isegi ei teata, on jäetud saatuse hoolde; juhuslikku tööd vähesegi aja jooksul ei jatku kaugeltki kõigile. Valitsus, kodanluse erihuvide kaitsja, kodanlise klassi täidesaatev võim, ei ole astunud võimalikke samme töötute äranelamise kindlustamiseks.

Majanduslik häda rõhub nii töölilijat kui töötut.

Mingit võimu ei näi olevat tööliklassi majandusliku häda pehmen- damiseks. Kuid samal ajal tekib lisaks uus hädaoht fašismi, „vabadus- sõjalaste“ näol, kes kiidavad vahutava suuga Hitleri Saksamaad ja val- mistavad ka meie maal ette fašistlikku korda,

Fašismi teerajajad Eestis on juba alanud ründa- ma tööliklassi.

Kui viimased peidavad ennast „vabadussõjalaste“ nime taha, siis ainult selleks, et tõmmata kaasa ka töötavat rahvast, kes oskab hinnata landesveerlaste löömist ja mõisnike selgroo murdmist.

Meid ähvardab uus võõraste võimude okupat- sioon, veelgi verejäänulisem ja veel enam „sugu- vendade“ kaasaaidatud, kui oli viieteistkümne aasta eest.

Kaks fronti on ees töölisel: ta peab võitlema oma maa kapitali ja selle poliitiliste esindajate vastu; ta peab hoidma ära ka hitlerliku liikumise, mis üldise rahulolematuse kasutamisel tahab viia maa vastu uue Saksa okupatsiooniaegsete hirmutegudele.

Kummagi vaenlase vastu võib võidelda edukalt ainult poliitiliselt organiseeritud töölikond.

Võitlus:

palgakõrgenduse,
töötute toetuse,
õigusemõistmise,
töövõimaluste juurde-
loomise

eest!

Võitlus:

omavoli,
onupojapoliitika,
elukalliduse,
palkade alandamise,
tööraha õiguste vä-
hendamise,
fašismi,
hitlerliku liikumise

vastu!

See on kõige otstarbekohasemalt võimalik Eesti Sotsialistliku Tööliste Partei ridades.

Seltsiline! Seltsimees!

Kui Sulle öeldakse, et võib ka „*«*üdames“ kaasa tunda töölisklassi võitlusele, ise ometi liikmeks olemata, ära usu seda! **Võimetu kaasa võitlema otsustavail aegadel on see, kes ei ole ise otsustand kaasa, kes ei ole alalises sidemes oma organisatsiooniga.**

Kui Sulle öeldakse, et sotsialistid sama „erakond“ nagu kõik, ära usu seda: **Eesti Sotsialistlik Töölise Partei on töölisklassi partei, mis sisaldab eneses kõiki klassivõitluse mõttevoolusid sisemise sallivuse ja kaastöö alusel.**

Kui Sulle öeldakse, et Eesti Sotsialistliku Töölise Partei poliitika ei ole tööliste vastuvõetav, **astu liikmeks ja nõua partei seespool partei poliitika muutmist; sisemine sõnavabadus meil on kindlustatud.**

Eesti Sotsialistlik Töölise Partei on töölisklassi partei; sellisena ta peab pidama silmas töölisklassi huvisid; tema poliitika on liikmete määratud.

Praegu tuleb kogu töölisklassil ennast kaitsta; see on võimalik suurel ja aktiivsel massiparteil.

Kuid fašismi laine ei ole pikaajaline. Jõuame purustada praegu fašismi pääletungi, on järgmine ülesanne töölisklassi uus pääletung, enese maksmapanek, kuna kapitalistlik kord ei võimalda meil enam elu. Ja see nõuab veelgi suuremat ja veelgi aktiivsemat massiparteid.

Kapitalistide vastu kindel organiseeritud töölisklass.

Astu Eesti Sotsialistliku Töölise Partei Tallinna ühingu liikmeks!

Tallinna ühingu ruumid asuvad V. Pärnu mnt. 31. Juhatuse koosolekud igal neljapäeval. Kantseleitunnid igal tööpäeval kella 7—10.

Tallinn, 1933.

E. S. T. P. Tallinna Ühing.

E. S. T. P. TALLINNA ÜHINGU

suur

kõne-hommik

puhkepäeval, 3. septembril 1933.

Kino „KUNGLA“ saalis, Väike Pärnu maantee 31.

KAVAS:

1. L. Metslang: „Inimväärse töötasu eest, tööpuuduse vastu!“
2. M. Mihkelson: „Mispärast oleme põhiseaduse muutmise vastu.“
3. H. Isküll: „Demokraatia ja töölisklass.“

Algul ja lõpul ühislaul.

Algus täpselt kell 1/211 hommikul.

Sissepääs kõigile vaba.

E. S. T. P. Tallinna Ühingu juhatus.

TÜ Raamatukog

432-15

Eesti Sotsialistlik Töölise Partei.

Kõigile kaluritele.

Üles oma huvide kaitsele!

Kalurite pere on pidanud Eesti wabariigis leppima waelapse osaga. Selle kehwa rahwa-
khi raste olukorra parandamiseks pole kodanlifel enamusel olnud suuremat huwi ega tahet.

Iga pisemagi saawutuse eest rannarahwa elujärje kergendamisel ja kindlustamisel on sot-
fialistidel tulnud wõidelda aastaid otja, enneku on õnnestunud see läbi suruda. Luletatagu näi-
teks meelde kalurite riikliku laenufondi loomist wõi maatulunduskapitali nõukokku kalurite esin-
dajate määramist, mille sotsialistide esindajad riigikogus suutsid suruda läbi alles hiljuti.

Wõi waadeldagu!

Sotsialistide wõitlust nõuande algutamise ja edasiarendamise eest kalaasjanduse alal:
mis sotsialistid siin riigieelarwe kaudu läbi surunud, seda on osatud teiselt poolt pisitasa takistada
ja tagasi nihutada. Tegemist oli tolli põhitariifide arutamiselgi tugewasti,
enne kui sotsialistide ettepanek tolli ärajätmise kohta majandusministri nõusolekul kalameeste
organisatsioonide kaudu wälismailt tellitud kalapüüniste ja nende materjalide pealt läbi läks.

Soolimata kodanlise enamuse külmast ükskõiksusest tahawad sotsialistid jatkata wõitlust kalu-
rite elujärje parandamise, nende õigustatud nõuete teostamise eest.

Meie nõuame kõigepealt

kalurite elujärje üldist kindlustamist.

Eluase igale kalurile ja wähemalt nii palju heinamaad kaluri eluasemekoha juure, et see
wõimaldaks lehmapidamist.

Asunduskapitali summadega rannikuil omandatud talud tarbeforral määrata uute kaluri-
kohtade loomiseks.

Ehitusmaterjal, tarbe- ja küttepuud kaluritele taksihinnaga.

Bole mingit põhjust ses suhtes kalureid kohelda wõõrasemalikumalt kui see sünnib asunik-
kude warustamisel metsamaterjalidega.

**Kõik kalurid riiklikult kindlustada õnnetusjuhtude wastu, samuti nende püünised ja püü-
giriistad mereõnnetuste wastu.**

Meie nõuame

riikliku kaasabi kalapüügi ja -turustamise paremaks korraldamiseks.

Luuu kalurite organisatsioonide osawõtul kindlaksmääratud kawa alusel kalasadamate wõrk,
wõttes seks otstarbeks riigi eelarwesse igal aastal wajalik summa.

Seada korda kannateed ja rajada uusi teid,
et hõlbustada püügi foodsamat ja kiiremat turustamist ja kergendada läbikäimist rannatüilade wahel.

Kalaturu mahutamiswõibe tõstmiseks korraldada kalasaaduste paremat ja odavamalt kätetoimetamist ja hoolitseda kalasaaduste laialdasema tarvitamise eest.

Suurematesse linnadesse külmetushooned kalatauba hoidmiseks. Reisisjate rongides liikuma külmetuswagunid.

Eksport- kui ka siseturu kalatauba wedu raudteel

suure kiirusega wäikese kiiruse tariifi alusel.

See kõik aitaks kaasa, et kalataup jõuaks tarvitaja kätte wärskelt, kiirelt ja — odavamalt.

Kalasaaduste turu laiendamist arendada kahes suunas.

Tõsta kalatarvitamist kodumaal.

Rohkem rõhku kalatoidule kaitsemäes, wangelais, haiglais, sanatooriumides jne.

Suurendada kalasaaduste wäljawedu.

Wälislepingute sõlmimisel tingida wälja wälisriikidelt soodustusi meie kalasaaduste turustamisel neis riikides.

Meie nõuame

otstarbekohast ja õiglast laenupoliitikat kalaasjanduse finantseerimisel riigi poolt.

Kalameestele siamaani antud laenud ümber korraldada pikaajalisteks ja üheprotsendilisteks, nagu seda tehtud piimatalitustele antud laenudega.

Uute laenude andmiseksord lihtsamaks.

Jätta ära laenude wahetalitajate-ühispankade kaaswastutuse nõue. Praeguses olukorras muudab see nõue kalurite laenuaamise tegelikult pea wõimatuks. Meie nõuame

kalurite maksuforma kergendamist.

Igal pool kriips peale kalapüügi paatide ja mootorite maksule.

Meie nõuame

toetust kalurite keskkororganisatsioonidele.

Kalaasjanduse nõuandjad kalurite keskkelstji korraldusse. Nende arv suuremaks.

Katsepüükide korraldamiseks enam toetust. Meie nõuame

kalurite kutsehariduse lewitamist kooli ja kursuste kaudu.

Arendada kalaasjanduse koolide ja kalanduslõikude täiendusklasside wõrku. Korraldada rannarahwale kursusi ja loenguid.

Igaüks kalur, kes wõtab omaks loetletud nõudmised ja tahab omalt poolt aidata kaasa nende teostamise wõimaldamiseks, see hääletab 5. riigikogu walimistel Eesti Sotsialistliku Töölise Partei kandidaatide nimekirja poolt!

Kõik kalurid walimiskastide juurde 21., 22. ja 23. mail! Hääled Eesti Sotsialistliku Töölise Partei nimekirjadele!

Eesti Sotsialistliku Töölise Partei keskkomitee.

Eesti Sotsialistlik Töölise Partei.

Kõigile hääleõiguslikele kodanikele!

Demokraatia kaitseks tagurluse vastu.

Kaaskodanikud!

Augustikuu 13., 14. ja 15. päeval peetakse rahvahääletust meie vabariigi praeguse põhiseaduse muutmiseks. See algatus on käima pandud mõningate tagurliste ringkondade poolt, kes rahvavalitsuslikku korda sooviks maha lammutada ning püstitada selle asemele rahameeste, kindralite ja teiste suurnikkude omavoli. Võib kindlasti öelda, et kui n. n. vabadussõjaväelaste keskkliit, kus end etteotsa on upitanud mõisasüdame ja teiste suurte autasude omanikud, Eesti praeguse põhiseaduse vastu poleks kaikasõda alustanud ning oma põhiseaduse muutmise ettepanekuga esinenud, siis poleks ka Riigikogul selle küsimusega ruttu olnud.

Praegu maksev põhiseadus, mille annud meile Asutav Kogu, on veel kõigiti ajakohane ja riigi ning rahva huvidele sünnis. Seda tõde pidi tunnustama ka põhiseaduse muutmise komisjoni aruandja Riigikogus. Ta ütles, et Eesti vabariik on maksva põhiseaduse ajal võinud jõudsalt areneda; aga kui sel või teisel valitsemise ajal on tulnudki mõningaid väärnähteid, siis ei ole selles süüdi põhiseadus, vaid halvad seaduse käsitajad.

Meie ülesanne ei tohiks seista põhiseaduse kergekäelises muutmises, vaid praeguse põhiseaduse ausas ja otstarbelises kasutamises.

Kui meie suudaks ja tahaks kõike seda kaunist ja head ellu viia, milleks praegune põhiseadus võimalused annab, siis oleks Eesti õnnelikum riik maailmas. Praegune põhiseadus ei raja ühtki tõket ei majanduslikele, ei kultuurilisele ega poliitilisele arengule.

Põhiseaduse ülekohtused laitjad on ise palju halvemad, kui laidetud põhiseadus. Nad lükkavad kõik patud valitsuse, ametnikkude ja seaduseandjate kaelast põhiseaduse kaela. Nad tahavad isegi majanduslikke raskusi ja üleelatatavat kriisi panna põhiseaduse süüks. Ent ometi teavad nad väga hästi, et põhiseadusel nende asjaoludega vähematki ühist pole. Nad näevad kahtlemata, et ka teistes riikides, kus kuningas või president eesotsas seisab, poliitilised ja majanduslikud olud sugugi paremad pole, vaid et peaaegu igalpool suur viletsus ning hulkade vaesus valitseb. Iseäranis õnnetud selles mõttes on just need maad, kus demokraatliku korra asemel valitseb diktatuur.

Järjekult ei ole kõigil neil, kes praegu ülekohtuselt arvustavad maksvat põhiseadust, muud eesmärki, kui diskrediteerida ning maha teha rahvavalitsuslikku korda üldse. Nad arvavad, et kui nendel nüüd korda läheb põhiseadust osaliselt muuta, siis on sellesamaga alus pandud tulevastele — hoopis kaugeulatustele tagurlistele ümberkorraldustele. Nähtavasti ei anna nendele rahu Mussolini ja Hitleri eeskujud.

Põhiseaduse muutjad pakuvad meile uut võimukandjat rahva poolt valitud presidendi näol. Nad ütlevad lihtrahvale, et presidendiga oleks peremees majja toodud. Aga

president ei ole peremees.

Ta ei saa muuta seda jõudude vahekorda, mis valitseb üksikute ühiskondlike kihtide vahel. Ta ei saa poliitiliste erakondade võitlust pehmedada ega kaotada, sest ta ise peab toetuma kindlale poliitilisele erakonnale. Ta võib ainult uut õli kallata erakondade tuleääsile. Paljudes maades, muu seas A. Ühendriikides, süttivad poliitilised kired presidendi kandidaatide ümber ning presidendi valimiste puhul veel lõõmavamalt, kui mujal parlamendi valimiste ajal. Ka Eestis tooks presidendi ametissekutsumine uusi intriige ning uusi tülipõhjusti erakondade vahele.

Mitte kodurahu poole ei juhataks meid presidendi ameti loomine, vaid vaenu ja liialduste poole.

Suurtööstuslikud ning kaubanduslikud ringkonnad arvestavad üsna õieti, et vähemalt esialgu oleks presidendi koht kindlustatud sellele või teisele kodanlisele erakonnale. Nad loodavad sellest endale tulu. Presidendil on muu seas õigus Riigikogu poolt vastuvõetud seadusi seisma panna. On päris selge, et kodanline president nimetatud õigust

ainult nende seaduste puhul kasutaks, mis on kahjulikud rikkale kihile, kuid kasulikud vaesematele rahvakihtidele. President muutub rahvaesinduse suhtes omavoliliseks tsensoriks.

Ka teine presidendi tähtis õigus, nimelt uusi Riigikogu valimisi välja kuulutada ning ametisoleva Riigikogu volitusi enne aegumise tähtpäeva lõpetada ei too tegelikult muid tagajärgi, kui surveavaldist rahvaesindusele tagurliste kildkondade huvides.

Iseäranis halb on lugu sellepolest, et presidendile võimalus antakse Riigikoguga seadusandluse alal võistelda. President saab nimelt õiguse dekreetide näol uusi seadusi välja anda. Võib endale ette kujutada, millised imeseadused tuleks presidendi sulest.

Kõik, mis Riigikogu poolt pahema tiiva survel tagasi lükatakse, pandaks presidendi poolt dekreediga maksmaks.

Tõsi küll: need dekreediga maksmapandud seadused kuuluvad Riigikogu kontrollile; kui Riigikogu enamus soovib, võib ta need tühistada. Aga üks oleks siis konflikt presidendi ning Riigikogu vahel käes. Pealegi on kergem seadusi anda, kui tühistada. Neid halbtusi, mis tagurline seadus vahepeal toime saatnud, ei tühistata enam keegi.

Selles mõttes ähvardab presidendi kantseleist kujuneda rahvavaenuliste seaduste sepikoda.

Praegu kuulub kõigi vabariigi kaitsejõudude valitsemine, valvamine ja käsutamine vabariigi valitsusele ja kaitseministrile, kelle all töötab vägede peastaap. Kui presidendiamet ellu kutsutakse, siis on president kaitsejõudude ülemjuhatajaks. Valitsusel ja sõjaministril ei oleks siis kaitsejõudude korraldamiseks rohkem kaasa rääkida, kui majanduslikes asjus. Kaitsevägede ning kaitseliidu käsutamine, väeosade ümberpaigutamine ja kõik muud puhtsõjalise iseloomuga korraldused kuuluvad ainuüksi presidendi võimule, mille kestvus pealegi viis aastat. Aus ja korralik president ei tarvita seda võimu kurjasti. Aga auahne ja seikleja iseloomuga inimene, kes end tagurlistest telgitagustest jõududest kergesti libedale laseks vedada, võib riigi julgeolekule äärmiselt hädaohlikuks muutuda. Meie näeme, kuidas Lõuna-Ameerika riikides just presidentide tooli ümber alalised mässulõukad lõõmavad. Mehhikos näiteks on enamasti kõik presidendid võimuhaarajad. Ei näegi õieti muud, kui hasartmängu presidendi trooni ümber.

Eestis ei oleks küll harilikul ajal sarnast hädaohtu karta, aga nüüd, kus meid rõhub raske majanduslik kitsikus ja kus selle tagajärjel meelegibedus suur, mida südametud kaikamehed demagoogia tegemiseks kasutavad, võib ka meil

president kujuneda veriste riigipöörete kesk-kohaks.

Sellepärast:

kõik, kes on rahuliku arenemise poolt, hääletavad põhiseaduse muutmise vastu.

Lõpeks olgu veel arvesse võetud, et presidendi ametisse kutsumisega uued suured kulud riigikassa kanda võetakse. Neid kulusid lubatakse küll katta sel-

lega, et Riigikogu liigete arv väheneb 20 inimese võrd. Aga 20-ne riigikoguliikme palk teeb välja ainult 35 tuhat krooni, millise summaga ei saa ometi hiilgavat presidendi hoovkonda ülal pidada. Kahtlemata hakatakse presidendile paar korda kõrgemat palka maksma, kui praegusele riigivanemale. Riigivanem aga muutub põhiseaduse muutmise peaministriks ja ega ometi tema palka ja tema kulusid vähendada hakata.

Presidendile tuleb kaks kantseleid: üks sõjaväeline, teine kodanline (tsiviil). Seal on kantseleiülemad ja mitmed vähemad ametnikud. Peale selle saab president kolm või neli adjutanti. Talle antakse loss elamiseks ja suur teenijaskond käsutamiseks. Kas saab neid kulusid katta kolme ja poole miljoni sendiga? Loll oleks, kes seda usuks.

President läheb maksma ühes esinduse kuludega, kantseleiga ja lossiga vähemasti paarkümmend miljoni.

Riigikogu aga, kelle liigete arvu vähendamise arvel kolm ning pool miljonit kokkuhoidu teostatakse, muutub kõhetuks koguks. Juba praegu öeldakse, et ta on liiga bürokraatiline asutis. Aga pärast liigete arvu vähendamist muutub ta ometi veel bürokraatlikumaks.

Sest kes on väljalangejad? Ikka need rahvasaadikud, kes tulevad adra ning tööpingi tagant. Partei juhid peavad ometi paratamatult paigale jääma.

Järjekult tähendab presidendi ameti ellukutsumine rahvaesinduse aadrilaskmist.

Kust küljest me küsimusele ka ei lähineks, ikka näeme üht ja sama:

Praeguse põhiseaduse muutmine on kurjus.

Kõik, kes kaitsevad demokraatiat, hääletavad põhiseaduse muutmise vastu.

Töölised maal ja linnas, kõik vaesemad rahvakihid ja kõik edumeelsed inimesed koonduvad rahvahääletamisel selleks, et tagurlaste pealetungi meie vabariiklik-rahvavalitsuslikule korrale tagasi lüüa.

Kõik hääled vastu!

Eesti Sotsialistliku Töölise Partei Keskkomitee.

Peale riigivalitsuse on ka linnaomavalitsuse ülesandeks võidelda vaesuse vastu ja kodanikkude heakäekäigu eest. Selle võitluse on omaks ülesandeks teinud

Eesti Sotsialistlik Töölise Partei.

Jõukakihi ja suurkapitali huvisid kaitsevad linnavolikogus jõukakihi esindajad, kellel seni oli enamus.

Vaesema rahvakihi huvide ainsamaks kaitsjaks on

Eesti Sotsialistlik Töölise Partei.

Et see kaitse ei nõrgeneks, tuleb kehvemasse kihti kuuluvail kodanikkudel hääletada ainult ühele **Eesti Sotsialistliku Töölise Partei kolmikule** (ühele ruudule, kus kolm nime.)

14. ja 15. jaanuaril ärgu jätku keegi linnavalimistele minemata!

Tartu Ülikooli Raamatukogu
ARHIIVKOGU

Võitma peavad töölised!

On kaks võitlusrinnet:

ÜHEL POOL

tagurline kodanlus ja „vabadussõjalaste“ liikumine, kes on vaenuline töötavale rahvale, mõnitades tööpuuduse vastu võitlemist, lastekaitset, hoolekannet ja tööliste võitlust oma elukorra parandamise eest.

TEISEL POOL

on Eesti Sotsialistlik Tööliste Partei, võideldes rahvavabaduse, rahva majanduslise tõusu, rahva ainelise, sotsiaalse, tervislike ja kultuurilise elutaseme tõstmise eest.

Tööpuudus ja vaesus sööb rahva elujõu ja tervise, toob kannatust ja enneaegset surma.

Lapsed tahavad süüa!

Niisuguseid vaeseid perekondi on tuhandeid.

Tööpuuduse ja rahva vaesuse vastu võitleb Eesti Sotsialistlik Tööliste Partei!

E. S. T. P. Tallinna ühingu liikmeile.

1. mai — rahvusvaheline töölistepüha — on kogu maailma proletariaadile päevaks, kus need kes peavad end kuuluvaks proletariaadi ridadesse, koguvad tänavaile punaste võitluslippude alla demonstreerima oma hulki, loosungeid ja nõudmisi.

Üle 40 aasta on tööliklass pühitsenud seda päeva, vaatamata kõigile surveavaldustele ja kodanluse poolt tehtud takistustele.

Ka meil Tallinnas on ühes parteiliste ja ametiühinguliste organisatsioonide tugevnemisega muutunud 1. mai meelevaldused järjest massilisemaks ja suurejoonelisemaks, vaatamata kodanliste ringkondade ja „vaksalimeeste“ ühisele ässitustööle, kes teinud omale ülesandeks lõhkuda tööliklassi ühtlust.

Eelmiste aastate eeskujul on ka tänavu rongikäigu korraldamise enda peale võtnud Eestimaa Töölisühingute Keskliit. Rongikäik liigub „Estonia“ eest Laulupeo platsile, kus peetakse miiting. Tagasi tulles rongikäigust osavõtjad mööduvad 1905. aastal langenud mälestussambast, Uuel turul, langetades märgi ees lipud.

Kõigi E. S. T. Partei liikmete kohuseks on ilmuda rongikäiku ning kõigiti kaasaidata rongikäigu ja miitingu heaks kordaminekuks.

E. S. T. Partei liikmetele kogumine 1. mail kell 10 hommikul „Tööliste Kodusse“, kust kõik nimetatud majas asuvad organisatsioonid lähevad ühises rongikäigus „Estonia“ ette ja sealt Laulupeo platsile.

E. S. T. P. Tall. ühingu juhatus.

Kõigile Eesti Sotsialistliku Töölise Partei liikmetele ja poolehoidjatele.

432-22

Kõigile E. S. T. P. lähedalseisvatele tööliste kultuur- ja spordiorganisatsioonidele.

Iga aasta 1. mail pühitseb terve ilma töölikond oma võitluspüha.

Kõik kehalise ja vaimlise töö tegijad koguvad sel päeval punaste lippude alla, et näidata oma ühtmeelt ja valmisolekut võitluseks parema tuleviku eest. Kõik tunnistavad oma proletaarlist päritolu ja kindlat ühtekuuluvust — massiliste rongikäikudega tänaval ehk võimsate mitingutega kinnistes ruumides.

Eestimaa Töolisühingute Keskliit korraldab ka meil eelmiste aastate eeskujul rongikäigu punaste lippudega ja loosungitega.

Eesti Sotsialistliku Töölise Partei Tallinna linnakomitee otsustas kõikide oma organisatsioonidega võtta osa sellest rongikäigust.

Tallinnas on parteiliikmete arv võrdlemisi suur. Kõik parteiliikmed peaksid sel päeval ilmuma rongikäiku partei lipu alla. Kuid igal parteiliikmel on vähemalt 4—5 tuttavat, keda peaks igal tingimisel kaasa kutsutama.

Peale parteiliikmete on meil veel kaunis suured tööliste kultuurilised ja spordiorganisatsioonid. Ka need peaksid aktiivselt rongikäigust osa võtma.

1. mail ei tohi ükski tööline rongikäigust puududa.

Komitee paneb kõikidele parteiliikmetele südame peale, et nad juba varakult selle eest hoolt kannaksid, et 1. mail niihästi ise kui ka nende tuttavad rongikäigust osavõtavad ja meie tänavune rongikäik kujuneks võimsaks Tallinna töölistkonna jõu demonstratsiooniks.

Kõik E. S. T. Partei liikmed ja poolehoidjad kui üks mees rongikäigule!

E. S. T. P. Tallinna Linnakomitee.

Kõikidele töötavatele naistele ja emadele

Rahvusvahelisel sotsialistlikul naistepäeval.

Naistöölised, ametnikud, õpetajad, kõik palgalised naised, töölisnaised, emad ja noored, märtsi- ja aprillikuul pühitsevad klassiteadlikud naised kogu maailmas sotsialistlikku naistepäeva. Sotsialistlik naistepäev on võitluspäev naise õiguste eest. Võitluspäev töölistklassi parema tuleviku eest. Kuigi võitluses meie lõppsihi, sotsialismi, eest naine sammub võitlusrindel õlg õla vastu meesseltsimeestega, on ometi naistel suurem koorem kanda praeguses kapitalistlikus ühiskonnas. Naine on tagasihoidlikum oma seisukohtade avaldamisel ja nõudmiste esitamisel. Sellepärast on tarvilik, et meie, naised, ühes kogu maailma klassiteadlikkude naistega oma jõudu kogume ja oma seisukohti ning võitlustahet selgelt avaldame. Rahvusvaheline sotsialistlik naistepäev olgu seega ka äratuspäev klassiteadvusele kogu naistöölise ja teenijate perele.

Kurjakuulutavalt algab käesolev aasta rahvusvahelisele töörahvale. Üle maailma valitseb ennenägemata tööpuudus, viletsus, nälg. Kapitalistlik majandamine on kriisiummikusse ja vastoludesse sattunud; tal ei ole mingit loomulikku kapitalistlikku arenemisteed sest ummikust — arenemiskäik suundab paratamatult sotsialistlikku ilmakorda. Et veel mõnekski ajaks päästa oma ülevõimu majanduselus, on kapitalistid ka Saksamaal suutnud oma käsilaste kaudu pimestada miljoneid töölisi ning ametnikke ja maksma pannud kuulmatu verise terrori ja vägivaldavalitsuse, mis kogu oma raskusega pöördus töötavate kihtide ja nende võitlusorganisatsioonide vastu. Tööliste palgad kärbitakse, sotsiaalkindlustused lammutatakse, töölisvõitlusorganisatsioonid lõhutakse ja lõpuks suletakse suu ajakirjandusel, kes tohib ainult kiita valitsust ja peab vaikima kõigist jõledustest, mis huligaanlik valitsusvõim toime paneb. Kodanlus püüab oma olemasolu päästa hirmuvalitsuse terroriga, kuid ummik majanduselus süveneb aina, raskused kasvavad ja katsed lahendada kapitalistliku korra vastolusid töölistklassi täieliku väljakurnamise ja orjastamisega võib lõppeda ainult uue verisema revolutsiooniga.

Ka meil on tekkinud „vabadussõjalaste“ kõlava nime all rühm juhtumisotsijaid, kes demokraatlikku korda maha teevad, sest et selle korra juures neil meestel võimatu oleks oma muste sihte ja soove teostada, ilma et sellest rahvas teada saaks. Ka nemad ihkavad korda, kus piits ja nuut valitseb, kus sõna- ja trükivabadus keelatakse ja kus vastutamata valitsusvõim võib karistamata ja rahvaesitusele vastust andmata igasugu jõledusi korda saata.

Kogu maailma sotsialistlikkude naiste võitlushüüdeks on:

Maha fashism, maha meie kodumaa fashistid, mis nime nad ka ei kanna.

Meie nõuame vabadust ja leiba!

Meie nõuame töövõimalusi kõigile töötuile!

Meie nõuame naise üheõiguslust kodanikuna ja töötegitjana!

Tartu Ülikooli Raamatukogu
ARHIIVKOGU

Eesti Sotsialistliku Tööliste Partei Naiskomitee.

Ringkiri

kõigile ESTP ühinguile ja komiteile.

Kallid seltsimehed!

Praegune ajajärk on äärmiselt keeruline ja täis hädaohtu töölisklassile. Viimase pooleteise aasta jooksul olime tunnismesteks, kuidas tagurluse hoopide all varises kokku Saksa ja Austria tööliikumine, kuidas seal rõõviti rahvalt ta õigused ja vabadused ning pandi maksma parunitemeelsete ringkondade väevõimu-valitsus.

Aga ka meie omal maal, meie oma silmi all viimase aasta jooksul kasvas vabsfashism, kes mustasajaliste, baltisakslaste ja välismaiste rahadega arendas marulist kihutustööd ning vale, laimu ja tühise demagoogiaga pani liikuma poliitiliselt tumeda ja kriisiraskustest meelesegadusse viidud rahvahulga seevõrd, et ta luges juba küpseks pinna vägivaldse riigipöörde kordasaatmiseks.

Kõige hädaohlikumal silmapilgul riigikogu poolt ametisse kutsutud seaduslik valitsus 12. märtsil tegi järsu lõpu riigipöörde ettevalmistajatele ning hoidis seega ära veresauna, mis hitlerlaste eeskujul poleks jäänud meilgi tulemata. Kuid astudes selle sammu, valitsus pidas tarvilikuks ajutiselt katkestada igasuguse avaliku poliitilise tegevuse seniks, kuni aega mööda kaob vabsfashistide poolt külvatud ja õhutatud ärevus hulkades ja inimesed hakkavad jälle normaalselt mõtlema. Meile, kui partei tegelastele ei tarvitse kõik valitsuse sammud meeldida, aga kuna valitsus kannab vastutust oma 12. märtsi aktsiooni eest, ja on lubanud pärast vabsfashistliku liikumise lõpulikku likvideerimist tulla demokraatliku valitsusviisi juure tagasi, siis praegu meie partei peaülesandeks on see, et katsuma ühest küljest hoida alles oma organisatsiooniline võrk ja teisest küljest kõigi olukorra kohaste vahenditega ka omalt poolt mõjuda kaasa tagasijõudmiseks normaalsele poliitilisele elule.

Paljudele ringkondadele oleks meeltemööda, kui meie partei astuks mõne mõtlemata sammu, mida nemad siis kohe kasutaksid ära riigivõimu ässitamiseks partei vastu. Praegustes tingimustes meie ei tohi anda seda võimalust kellelegi anda. Sotsialistliku tööliikumise tugevus selles on seisnud, et ta oma võitluse taktika alati on kohandanud võitlustingimustele ja jõudude vahekorrale.

Paar meie partei ühingat ongi juba omapead astunud samme — võitlustingimusi arvestamata. Ja tulemus — ainult kahju nii neile endile kui ka parteile ja tööliiskonnale.

Kuna üksikutel ühingutel ja tegelastelgi ei ole alati küllalt selget ülevaadet olukorrast ning tegevustingimustest, siis kahjulikkude eksisammude ärahoidmiseks ESTP keskkomitee teatab järgmist:

1) Üksikud partei ühingud ärgu avaldagu mingisuguseid lende, lehti, ringkirju ega muid trükitooteid ega paljundusi muidu, kui pole keskkomiteelt selleks nõusolekut saanud.

2) Igast kavatsetavast tähtsamast sammust tuleb keskkomiteele teatada ja alles loa saamisel asuda selle teostamisele.

3) Kuna avalikud poliitilised koosolekud pole praegu lubatavad, siis ühingute juhatused jälgigu hoolega „Rahva Sõna“ ja „Leeki“, kust saavad teada millisel seisukohal asub partei poliitilistes küsimustes. Soovitatagu ka ühingu liikmetele eranditult tellida „Rahva Sõna“ ja „Leeki“. Kus omal puuduvad lehed, seal loetagu „Rahva Sõna“ ja „Leeki“ nende seltsimeeste pool, kellel need käivad.

4) Et keskkomitee läinudaastase otsuse teostamisel Eesti Noorsotsialistliku Liidu ja võimlemisrühmade ellukutsumise suhtes on tekkinud raskusi, mille tõttu nende tegevus Tallinnas oli takistatud, ja et vältida edespäiseid arusaamatusi, otsustas keskkomitee katkestada kuni küsimuse lahendamiseni Eesti Noorsotsialistliku Liidu ja Liitu kuuluvate ühingute ja kõigi võimlemisrühmade tegevuse ning kohustas nii E. N. L. ühinguid kui ka võimlemisrühmi andma üle oma varandused vastavatele partei ühingutele (neis kohtades, kus partei ühing puudub, peab E. N. L. ühing andma üle oma varanduse lähemale naaberühingule). Keskkomitee kohustab vastavate partei ühingute juhatusi astuma vajalikke samme tähendatud varanduste ülevõtmiseks ja sellest keskkomiteele teatamiseks.

Keskkomitee palub tungivalt kõiki ühinguid ja komiteid ning üksikuid seltsimehi arvestada erakordseid aegu ning hoiduda ettevaatamatuist sammudest ja pidada kindlat distsipliini. Parteilise distsipliini jämeda rikkumise pärast oli keskkomitee sunnitud sulgema ESTP Tallinna komitee ja mõned ühingud.

Seltsimehed! Kuigi partei tegevus tõkestatud, ei tarvitse meie sellepärast langeda ahastusse ega ka kaotada tasakaalu.

Olgem kindlad, et erakordsete aegade möödudes Eesti sotsialistlikus tööliikumises algab jälle uus tõus, mis viib uutele võitudele!

ESTP keskkomitee.

PT

PT Kõrnamatukogu

432-8

Kõigi maade töölised ühinege!

Kõigile Tartu töölistele. Seltsimehed!

Tartu Töölisteühisuste Kesknõukogu, kus kommunistid omale lubamata võtetega kunstlikult enamuse soetanud, **otsustas tööliste 1. mai meelevaldust kommunistlikeks kihutustööks ärakasutada.** Selleks võttis ta rongikäigu plakaatidele **niisugused loosungid, mis Nõukogude Venemaad ja Moskva internatsionaali ülistavad ja teisi tööliste parteisid maha teevad, sellega „ühise väerinna“ loomise asemel töölisteklassi oma provokatsioonilise talitusviisiga killustades.** Ka ei anta kommunistlike agitaatorite kõrval teiste tööliste parteide kõnelejaile võimalust rongikäigu kogumispunktides sõna võtta. Oma 1. mai lendlehtedes tarvitavad kommunistid tööliste keskel ühistunde õhutamise asemel kõige labasemat ja jämedamat sõimu ja valet teiste tööliste parteide vastu.

Eesti Sotsialdemokraatlike Tööliste Partei Tartu osakond leiab, et sarnane **sallimatus, mida avaldavad taskukommunistid teiste tööliste erakondade vastu, Eesti töölisteklassi ühistunnet hävitab ja tema jõudu nõrgendab.**

Ühise väerinna agitaatorid seavad Eesti töölisteklassile eeskujuks Nõukogude Venemaad tema „kommunistlike“ korruga.

Venemaal on kommunistide poolt kõik vabadused hävitatud, vanad töölisteklassi eestvõitlejad — sotsialdemokraadid — maalt välja saadetud, vangis või mahalastud. Nende asemele on kommunistide teenistusse võetud kõiksugu mustasajalised ja viimaste hulk suureneb alatasa. Maal valitseb nälg, kuna kommunistid Moskvast ja Peterburis küluses priiskavad, töölised on kõige viletsamas seisukorras, aga igasugused sahkerdajad ajavad omale nepmannide nime all varandusi kokku. Mingsugust tööliste ja talupoegade vabariiki ei ole Venemaal praegu olemas.

On see siis töölisteklassi eesmärk?!

Nüüd tahavad kommunistid Eesti töölisti selleks kasutada, et Vene võimu, mis järjest mustasajalisemaks muutumas, Eestis maksma panna. Eesti tööliste elujärje parandamisest ei hooli kommunistid midagi, nende õnneküttide tegevus on sihitud ainult võimu haaramisele ja see võib Eesti töölistele veel suuremaid viletsusi ja kannatusi tuua.

Neil põhjustel on Eesti Sotsialdemokraatlike Tööliste Partei Tartu Osakond sunnitud tänava 1. mai meelevaldusest kommunistide loosungite all loobuma ja kutsub kõiki oma liikmeid ja poolehoidjaid üles, et nad kommunistide juhatusel korraldatud 1. mai rongikäigust mitte osa ei võtaks.

Töölistele on kommunistlike sallimatuse asemel hädatarvilik — ühistunne ja klassiteadvus.

Kadugu sallimatus tööliste ridadest!

Elagu seltsimehelik ühistunne!

Elagu rahvusvaheline Tööliste püha! Elagu 1. mai!

E. S.-d. T. P. Tartu osakond.

Meie süüdistame ja protesteerime!

Eesti rahvamajandust ei tohi tuua ohvriks pankrottmeistritele ja suurvõlgnikele.

Sõda elukalliduse tõusule!

Raaskodanikud!

Eesti riigi- ja rahvamajandusele on antud raske hoop. Pikaajaline urgitsimine, mida toimetasid rahaväärtuse hoidmise vastu mitmetiiki pankrottmeistrid ja teised mõõra waema kulul lingulastjad, kandis lõpuks wilja. Wabariigi walitsus wiis oma määrusega krooni wäärtuse, seadust rikkudes, üheainsa suleliigutusega üle 35% alla.

See tähendab aadrilastmist kõigile töötawatele rahwahulkadele, elagu nad linnas wõi maal. Rahwa ostujõud, mis karmil kriisi ning tööpuuduse ajajärgul niikui alla oli langenud, kaotab selle läbi weel üle ühekolmandiku oma wõimeist.

Kõik, kes elawad isiklikult tööwaeast, kõik töölised wabrikutes, töökodades ja põllumajapidamistes, kõik riigi- ja omawalituse teenijad, kõik äri- ja kontoriametnikud, kõik wabakutjelised ja kõik käsitöölised, — kõik nad kaotawad oma sisetulekust rohkesti kolmkümmendwiis protsenti. See on lõõk, mis paneb südamel hirmuga põksuma. See on lõõk, mille puhul ahastatakse tuhanded perekondades.

Pärast jeda, kui waewaga teenitud raha meie näpu wahel juba kolm korda oli muutunud wäärtusetuks paberiks, kandis eesti rahwas raskest higawaewa, et luua oma riigile maksuwahend, mille wäärtus oleks piisaw. Meie tohtifime olla uhked, et see ülesanne meie käes õnnestus, et Eesti kroon hoolimata kõigist kriisiaegsetest wapustustest ei wääratanud oma wäärtuses.

Uga seal järsku luuakse telgitaguste sepiustete abil ning „musta maskiga“ wahetalitajate kaudu uus walitus pankrottmeistrite hingeeluga meestest, kes enda kohta öelda julgewad, et nemad seiswat kõrgemal igasugustest kihihumidest ja tahtwat anda Eestile uue terwendawa majandusliku suuna, — ja see walitus lammutab üheainsa päewaga kõige selle, mille ülesehitamiseks kulunud kõik ifeiseiwuse aastad.

See on karjuw ülekohus. See on lubamatu mängimine rahwa saatussega. See on hukkamõistetaw tegu, mida eesti rahwas nende ealeski ei pea andestama.

Riigikogus rõhustid oma tahte läbi ja kiitsid walituse krooni lammutamise katwatsuse heaks: 1) keskerakond, millises liitunud mitmekesiste läbipõlennud erakondade riismed ja millise seljataga seisawad need ärilised ettewõtjad, kelle miljoniilisi wõlasumme riik on sunnitud enda kahjuks kirjutama; 2) koondus-afunikud, kelle juhid ehitawad kergemeelselt wõlgadesse sattunud mõisajüdamete waldajate ja tasuta maasaajate huwiid; 3) saksa rühm, kes juba oma hitlerliku kalduwuse poolest ei saa olla huwitatud meie majanduslikust terwenemisest, küll aga wastupidisest; 4) kolm wanapõllumeeste (kogude) rühma liiget, nendest maakondadest, kus kiwisäkitamine ja sirt-larkatamine eriti hoogsalt arenenud. Nimetatud kogude rühma liikmed aitawad walituse katwatsusele sellega kaasa, et nad jäid hääletamisel erapooletuks.

Kuna hääletamine riigikogus sündis sotsialistide nõudmisel nimeliselt, siis on wabariigi kodanikel wõimalus peale erakondade hinnata ka ühikuid rahwaesindajaid eraldi. Peetagu meeles nende nimed, kes löid jalad alt piisawal rahal, ja mõõdetagu nende edaspidistel walimistel täie mõõduga. Nende koht ei tohi olla enam rahwaesinduses.

Wäljaspoolt riigikogu aitawid krooni lammutamisele kaasa n. n. wabadussõjalased, kelle mürts- ja lora-ijamaalisk rüüstamine on sihitud toore reaktsiooni püstitamisele ja töötawate hulkade aheldamisele. Afunikkude juhid seletawid, et neil on kokkulepe loodud „wabadussõjalastega“; nad ahwardawid sotsialiste, et kui need kroonikatutamise peaks nurja ajama, siis liituwad koonduslased Sirgu ja Larka meestega ning „näitawad“ alles kuidas krooni hing juiksuna taewa lendab.

Sotsialiste see ahwardus muudugi ei heidutanud. Sotsialistid teawad, et rahwas jellest pettusest peagi aru saab ja niihästi lora-ijamaatajad sircud, kui ka koonduse uusparunid oma huust wälja sülitab. Ühistöö afunikkude ja „wabadussõjalaste“ wahel kestub ammugi juba. Maakondlikudel konwerentidel ja teistel „lapua“-liikumise koosolekutel lööwad n. n. wabadussõjalased truult kaasa koonduse krooni sõjakäigule, näidates seal jeda waprust, mida wabadussõja ajal nende juures ajendas ihne argpüksus. Sest sõja ajal kõik need sircutajad ning rõugutajad olid pugunud komandantuuridesse ja teistesse seljatagustesse asutustesse.

Dinnades tegid „wabadussõjalased“ niisugust nägu, nagu poolbaks ka nemad kroonihoidmist. Nende häälekandja „Wõitlus“ siiski seisukohta ei mõtnud ega wõta ka praegu, sest nemad loewad oma poliitilist tarkust tolleks ainaks pörjaks, keda ilmühklemata peab ostma kotis. Nad ei tohi awaldada seisukohti, sest see oleks nende surm. Sellepärast nõuawadki nad põhiseaduse muutmist ja riindamad demokraatlikku korda.

Kui nad saaks president-diktatori ametisse, siis poleks neil enam wastutust karta. Siis saaks nad oma pankrottmeistrite kamba huwid rahuldada sajaprotsendiliselt, ilma et keegi wõiks wiikjatada wastu. KooS teiste krooniõgijatega mõistab rahwas hukka ka „wabadussõjalased“, häwitab nende liikumise ja lööb häbiga tagasi nende põhiseaduse muutmise ettepaneku.

Nüüd on krooni lammutamise ehtalgsed tagajärjed juba käes: hindade tõus kogu kaubaturu ulatuses. Uga see on waid algus. Mida päew edasi, jeda oluford hullumaks. Waeste kihtide hingelöör topitakse ifka enam ja enam kinni. Wõita ei ole kellegil peale riigiwõlgaste, peale haikladest suurlaenajate.

Nähtawasti ongi seekordne krooni rabamaine mõeldud eelkäiwaks sammuks üldisele inflatsioonile, see täh. uue raha juuretrükkimise abil rahawäärtuse lõplikule allawõimisele. Mingit elustust wäljawaeos ja tööstuses tulla ei saa, sest just tööstus kannatab suurt kahju. Ka talunikud ainult kaotawad, sest need pennid, mis nad nüüd rohkestem saawad, on odawad ja kaowad ostetawate asjade hinna tõusu tagajärjel ruttu käest.

Peale selle on rahawäärtuse langetamisega teffinud uued puudujäägid riigi ning omawalituse kasfadesse. Milllega neid katta? Majandusminister ei annud sellele küsimusele ühtki wastust. Kuid wastus on waikimise läbigi kuuldaw: puudujääkide katteks trükitakse uut raha.

Ehk küll walitus jeda eitab, ei tähenda see midagi. See walitus on kõike jeda tänaw eitanud, mida ta homme

juba täide saadab. Ka krooni lubas riigivanem ja majandusminister hoida, kuid samal ajal oli neil kroonikutamise kawa juba taskus. Jaan Tõnissoni walitus sõneleb ainult selleks, et sõna murda.

**Meie nõuame Tõnissoni walit-
suse lahkumist, sest selle walit-
suse püsimine riigi eesotjas tähendab
rahvamajandusele hirmsat häda-
ohtu.**

**Meie nõuame, et rahawäärtuse
hoidmiseks maksmapandud määrusi
ei halwataks.**

**Meie nõuame, et ei tohi inflat-
siooniga maha fiskuda riigikodanik-
kude seljast wiimast särki.**

**Meie nõuame, et kõik palgad re-
guleeritaks wastawalt krooni ostu-
jõu langusele.**

**Meie nõuame, et ühiskondlikku-
de tööde kawa väljatöötataks, selle
läbiwiimiseks summad säilitataks ja
kõik töötud tööle mahutataks.**

**Meie nõuame karmi wõitlust elu-
kalliduse tõusu wastu, sest krooni**

Tallinnas, 30. juunil 1933. a.

**langetamisega on loodud alus speku-
latatsioonile.**

**Meie nõuame abinõusid rahwa
alatoitluse ja nälja wastu.**

**Meie nõuame pankrottmeistrite
ja teiste korruptsiooni lewitajate
lahkumist kõigilt wastutawatelt
kohtadelt.**

**Meie protesteerime ise ja kutsu-
me üles kõiki aujalt mõtlejaid koda-
nikke protesteerima selle aadrilask-
mise wastu, mis on toimunud riigi-
kassa ja raha kallal.**

**Meie nõuame uut walitust, kes
majanduse lammutamise asemel har-
rastaks majanduse terwendamise
wahendeid.**

**Maha kaaskodanikkude kulul ri-
kastujad!**

Maha krooni wägistajad!

**Maha wabadusjõelaste nime rü-
wetajad firksõdurid!**

**Gesti Sotsialistliku Töölise Partei
Keskomitee Juhatus.**

Meie nõuame, et krooni lammutamine...
Kõik palgad reguleeritaks...
Maha kaaskodanikkude kulul rikastujad!
Maha krooni wägistajad!
Maha wabadusjõelaste nime rüwetajad firksõdurid!

Meie nõuame, et krooni lammutamine...
Kõik palgad reguleeritaks...
Maha kaaskodanikkude kulul rikastujad!
Maha krooni wägistajad!
Maha wabadusjõelaste nime rüwetajad firksõdurid!

Meie nõuame, et krooni lammutamine...
Kõik palgad reguleeritaks...
Maha kaaskodanikkude kulul rikastujad!
Maha krooni wägistajad!
Maha wabadusjõelaste nime rüwetajad firksõdurid!

Meie nõuame, et krooni lammutamine...
Kõik palgad reguleeritaks...
Maha kaaskodanikkude kulul rikastujad!
Maha krooni wägistajad!
Maha wabadusjõelaste nime rüwetajad firksõdurid!

Meie nõuame, et krooni lammutamine...
Kõik palgad reguleeritaks...
Maha kaaskodanikkude kulul rikastujad!
Maha krooni wägistajad!
Maha wabadusjõelaste nime rüwetajad firksõdurid!

Meie nõuame, et krooni lammutamine...
Kõik palgad reguleeritaks...
Maha kaaskodanikkude kulul rikastujad!
Maha krooni wägistajad!
Maha wabadusjõelaste nime rüwetajad firksõdurid!

Taru Ülikooli Kirjastus
ARHIIV

Seltsilised ja seltsimehed!

Eesti tööliste auvat nime on taskufommunistid küllalt rüüetanud. Nüüd esinevad nad Tallinna linnawalimistel jälle „Tööliste, töötatööliste“ jne. nime all.

Kas ei ole nad küllalt Eesti töölisti wanagitornidesse toimetanud? Kui paljud perekonnad on oma isad ja wennad nende juudaste läbi kaotanud.

1924. aastal sületi kõik Eesti tööliste ametiühingud kommunistide provokatsiooni tagajärjel.

Küllalt sellest!

Nüüd, walimistele minnes näidaku Eesti töölisel, et nad ei luba oma nimel nendel esineda, kes tööliste hingede eest kõikisugu mustadelt jõududelt juudase seekleid wõttes töölisti ära müüwad.

Mitte ühte häält nende nimekirjale!

Kõik hääled Eesti Sotsialistliku Tööliste Partei nimekirjale.

Tartu Ülikooli Raamatukogu
ARHIWKOGU

Elagu wõitlus töölisti klassi parema tulewiku eest!

E. S. T. P. Tallinna Komitee.

Töötawa rahwa elu,

heaäekäitku ja ta perekonnaõnne kaitseb töötaw rahwas ise — töölisliikumisega. Cestis on kehaliist ja waimliist tööd tegetwa rahwa ainjaks erakonnaks Cesti sotsialistlik töölispartei, kes wõitleb töötawa rahwa majanduslise, sotsiaalse ja kultuurilise elutaseme tõstmise eest.

Ta wõitleb:

töötasu tõstmise eest,
rahwa- ja tööterwishoiu eest,
tööde korraldamise eest,
töötute abistamise eest,
wäetite, laste- ja naiste kaitse eest,
töövõimetute ja wanade toetamise eest.

**Cesti sotsialistliku tööliste partei hüüdsõnaks on:
Rahwale tööd, leiba ja wabadust!**

Tööd, leiba ja wabadust!

Kes ei talita mõtlematult, kes täidab oma kodanikukohustusi teadlikult ja arusaamisega, see linnawalimistel annab oma hääle ühele Cesti Sotsialistliku Tööliste Partei kolmikuteist, seda walimisinimekirjast väljalõigates ning walimisjaoskonnas ümbrikusse pannes ja walimiskasti lastes.

Kõik 14. ja 15. jaan. linnawalimistele.

**Isad, kes toidate oma perekonda ausa ja raske tööga!
 Emad, kes kasvatate oma lapsi waesuses ja mures!
 Õed ja wennad, tütreid ja pojad, kes hoolitsete omaette eest!**

Kui Teie armastate oma perekonda, oma lapsi, oma wendi ja õdesid, siis täitke oma kodaniku kohustus ja ärge hääletage linnawalimistel must-tagurlise „wabadusõjalaste“, aga ka mitte teiste kodanlike erakondade nimekirjade poolt. Kui teie toetate neid, oma waenlasti, kes on teie majanduslise, sotsiaalse ja kultuurilise olukorra paranemise wastu, kui teie neid senisest weel suuremale wõimule aitate, siis koputawad teie uksele kolm külalist: Mure, Nälg ja Külmu.

Töötä ema ja lapsed.

„Lapsed, et teie söömata ja riieteta, selle põhjuse's on see, et enamuses olewad kodanlased, kellest weel tagurlisem on „wabadusõjalaste“ kiblond, on awaliklute tööde korraldamise ning töötute ja nende perekondade abistamise wastu. Sest nad on saamahimulised, ega hooli waestest, kes hädas ja puuduses waewlewad.“

Kui wõidawad wabfid, siis astuwad ille läwe:

Mure, Nälg ja Külmu.

Ja perekond wariseb murtult toktu.

Töötü perekond on meeleheitel.

Tagurlased ja rikkad

on waeste toetamise wastu, sest — waefed terjaku wõi kárwaku, — on tagurlaste ja rikaste arwamine.

Raske ja kohutaw õnnetus tabab töötawat rahwast, toorus, wägitwald ja rõwedus pidutsewad siis, kui wõimule pääsewad saamamehed, kes Gestis pugunud „wabadusõjalaste“ nime alla.

Siis wihitseb haakristlase, mustabaretimehe piits ema waewatud pihal ja tabab ka last, kes wäetina kaitseb ema.

PT

Raamatukogu

432-43

Mida rahvas peab teadma.

Gelmistel riigifogu valimistel oli tööerakond üles seadnud nõudmise, et üleliiga teravaks läinud vahetordi erakondade vahel tuleb pehmenendada ja erakondi ülesehitama töö jaoks lepitada. Selle põhimõtte kohajelt ajus erakond tööle ka praeguses riigifogus ja tema filmapaisutam tegelane D t t o Strandman katvus teha kõik, et luua valitjust laiemale alusele selleks, et raskest majandusliku kriisiga ajal riiki ja rahvast edasi viia ja muredest üle aidata. Et tal aga raske oleks olnud ühe müti alla panna jotsialiste ja põllumeestekogusid, kes üksteisele waenu wandunud, kuna nende ilmawaated risti wastamisi seisid, seft et ühel pool eraomanduse kaotamist ja jotsiaalset revolutsiooni ihaldatasse, teisel pool aga eraomandust kaitstasse, — koondas ta uue walitjuse koalitsiooni ümber erakonnad alates tööerakonnast ja lõpetades põllumeestekogudega.

D. Strandmani walitjuse töö.

Esimeseks tähtsamaks mureks oli uuel walitjisel hoolitjeda riigimajapidamise tasakaalu eest. Saaduste hinnad olid kõigil aladel wähenenud, põllumees ei saanud oma töö eest enam endist tulu, wabrikute jaadused olid samuti hinnas langenud, tükati ligi kolmandiku wõrra ka ijeegi rohkem. Kodaniku ostujõud oli ühes sellega wähenenud ning sellega ka riigi tulud maksude, tollide, aktsiisi, wiinamonopoli ja teistel aladel. Riigi wäljaminekud aga tõusid kuust kuusse ja tarwis oli karmi käega wahesele astuda, et majapidamist otsustajaga tasakaalu seada. Seda tehti ka järjekindlalt, wähendati wäljaminekuid, tõmmati kokku, rajati uusi aluseid majapidamisele, mida meie wäike riigi kehwa rahwas wälja kannaks. Need, kes kokkupuhtu all kannatajaid, kes harjunud olid riigilt ainult saama, tõstsid muudugi halastamata lärmi ja piüdsid jarnast tööd kõigi abinõudega maha teha; kuid kokkupuhteede läts walitjus kawakindlalt edasi, mille tagajärg oli see, et raskest aegade peale waatamata riigi majapidamine tasakaalus jai hoitud.

Inimestele tööd.

Rasketel aegadel peab kitsamalt läbi ajama, eriti aga nendel aladel, kus tarwis ei ole rohkem kulutada, kui meie olud lubawad. Meie olime kaua olnud kallist wälismaa kaupa, jadandete miljoni eest aastas, kuna oma wabrikud ja käsitöölised samal ajal teenistujeta kippusid jääma, perekonnad näljale wastu minema. Kalli kauba eest woollas raha wälismaale, Gesti wäljawaetawate ainete hind aga langes maailmaturul kohutawalt. Kufis, lina, wõi, munad, — nende põllumajandusjaaduste hind meeres otse kohutawalt alla. Rahwa tulud wäliskaubandusest langesid käsitäes sellega, meie wälismaa tagawarad, mis meie kurfi kindlustamiseks määratud, kippusid wälismaa kaupade eest wälismaale woollama.

D. Strandmani walitjus otjustas ka siin juhtima käega wahesele astuda, asjata wälismaa kaubale, mida kodumaa wabrikud wõi käsitöölised walmistada wõiwad, siiseweeoks uite tollide näol

piiri panna. Selle tagajärjel ei woolla wõõrast kallist kaupa jadandete miljoni eest enam meie kodumaale ja kümned tuhanded perekonnad ei ole leiwata jäänud.

Abi põllupidajale.

Põllumehe tööwaem ei tahtnud ennaft enam ära tasuda, kuna jaaduste hinnad eelmiste aastatega wõrreldes keftmijelt 2—3 korda olid langenud. Ka põllutöölise seisuford muutus raskest, seft kui kohapidajal endist tulu ei olnud, ei saanud ta ka töölisele tarwilikul maksta. Gesti, kes ometi põllumajanduse maa, pidi nägema, kuidas wõõrad riigid Gestiisse põllumajanduse jaadusi alla oma walmistamise hinna hakkasid siisse wedama, et ainult kufile oma kaupa panna. Kufis, niiju, kaer, ijeegi piiritus tungis wälismaalt meie turule ja kufis leiwata meie maapidajalt ja maatööljelt.

D. Strandmani walitjus otjustas põllupidajale abi otjida, Gesti põllumajandust püsti hoida. Pandi maksimaalsete terawilja kaitsejaadus, mis aitab põllumehel, kes wilja müüb, rohkem oma tööwaewa eest jaada, ühtlasi aga kindlustab, et sel, kel wilja osta tuleb, üleliigset hinda ei tuleks maksta, kuna üldine wiljatollide maksmapanek kodumaa wilja tarwitamist poleks kindlustanud, kõigile tarwitajatele leiwahinna aga kõrgemale oleks ajanud, mida terawilja kaitsejaadus mitte ei teinud.

Ka peekonifaswatuse alal astus walitjus põllupidaja kaitseks tarwilikud sammud ning korraldas wõi müüki, et see meie põllumajanduse tähtis jaadus kergemini wälisurule pääseks ja walmistaja kõrgemat taju saaks.

Ka teistel aladel on D. Strandmani walitjus jama edukalt wõidelnud raskest aegade muredega ja kaasa aidanud, et ülemaailmliku majandusliku kriisi tagajärjed meie kodumaal vähem walusad oleks.

Süüdid koalitsioonis.

Gelmise walitjuse juht D. Strandman tegi, nagu eelpool nägime, katse moodustada püüwamat walitjust, panes talle toeks kõiki kodanlikke rühmitusi. Nii oleks tulnud loomulik oluford, et ilmawaatelijelt täiesti lahku minewad poliitilised woollud, — ühel pool kodanlus, teisel pool jotsialism — oleks walitjuses waheldunud ja oleks ka enam-wähem järjekindlalt saanud teostada walitsemise wõimu. Kuid selgus, et meil selle mõtte läbiwiimine oli siiski warajane — kodanlikes leeris olid nii juured lahku minewad, osalt poliitilised, aga weel juuremal määral ijtlikud, et loodud blokk peale mõrdlemisi pikka püümitist siiski langes. Siin näeme kaht peapõhjust: põllumeeste kogud löid kartma ajunikkude edu pärast maomawalitjuses, ja selle tagajärjel tekkis oluford, kus kogud riigi walitsemises nõnda wõlida parema käega olid laulatatud kodanlaste erakonnaga, maomawalitjuses aga olid omale muretsenud armsama jotsialistide näol, tõrjudes ühijel jõul ajunikkude tahaplaanile. See wiis loomulikult wahetõrjad eriti kogude ja ajunikkude wahel teravaks, mis ka lõppude-lõpuks otjekoheseks takistuseks tuli walitjuse edasi püümitisel. Rahwaerakond, kes ter-

we aeg poole jalaga walitjuses ripus, ja oma juhi kaudu fogu aeg walitjusele kaitaid kodaratesse pildus, ei jätunud loomulikult juhust kasutamata omakordseteks keerutusteks ja selle tagajärjel loodi uus, seni poliitilises ilmas nägemata kombinatsioon, mis ka meil Gestiis wõõrastust äratas. Karmused ühinesid, suur osa keftkohast jäi aga parda taha. Nähtawasti saab poliitiline wõitlus praegu selles juumas edasi kestma, — kui kaua ja misjuguks tagajärgedega, seda näitab loomulikult lähem tulewik. Misjuguksd kaks risti wastupidist arusaamist aga katsumwad uues walitjuses koos minna, näeme allpool.

Raks ilmawaadet wastamisi.

Sotsialistliku ilmawaate üks põhiluustest on klassi wõitlus. Terwe maailma ajalugu pole muud kui klassiwõitlus töölise ja tööandjate wahel, õpetawad nende majandus-olulised. Ja jotsialistide teoreetikal selektawad, et töölisklass ainult lakkamatus ja halastamatus wõitluses tööandjate wastu saab järkjärgult parandada oma käekäiku. Koostöö tööandjate ja töölise wahel tähendaks selle wõitluse ajutist katkestamist, sellepärast on jarnane koostöö seni olnud jama wähemõeldaw, kui tule ja wee kokku julatamine.

Kuna Gestiis põllumeeste kogude riidadesse koondunud on tööandjad mitte ükski maal, waid suurelt osalt ka linnas, siis on peetud teda seni tööandjate klassi ainuõigeks esindajaks. Koriduwalt on põllumeeste kogud oma lendlehtedes rahwale toonitanud, et nemad ainult eraomanduse ja sellega ka kapitalistliku korra kaitsejad Gestiis ja põhimõttelikud jotsialismi wastased olewat. Juba see asjaolu ühijinda on seni teinud kahe äärmuse koostöö täiesti wõimatuks.

Siin juurde on tulnud see leppimatu, kõiki teisi wihkaw, omakajupüüdw poliitika, mis põllumeeste kogud on ajanud juba Gesti riigi alguspäewist, kus nad Ajutawas Rogus wõitlused maajeaduse läbiwiimise wastu.

"Siin on midagi järele jäänud endisest Balti feodaalse härra mõttemiisist, mis iga kord ei küsi töölise seisufordest. Siin tunnustatakse samuti kihhumi nagu jotsialismis, ainult illewalt poolt alla minnes. Ja igatsetakse teatavas mõttes kibi diktatuuri..."

Nõnda iheloomustas kogude mõtle miswiisi rahwaerakonna kongressil 1929. a. jaanuaris kadunud prof. P. Põld. („Post.") nr. 8 — 1929. a.)

See on loonud niijuguse õhkkonna, et kogudega koostöö jotsialistide meelest täiesti wõimatu oli. Tuletame ainult meelde mõnda iheloomustust, mis jotsialistid omal ajal selle erakonna kohta awaldanud.

Mis jotsialistid põllumeestekogudest arwasid.

Nii ütlesid nad oma walimiseelses lendlehes 1926. aastal:

"Põllumeestekogud-maaliit. Gestiis tõi uki kapitalistide partei,

selle unistuseks on: rikastuge! Popsid kuuse alla, wabrikud põlema (rkl. Golbergi hütte riigifogus), töölised tänawale, töötatöölised karmatu. Maha töökaitse- ja hooletandeseadused!"

Sel ajal oli jotsialistide meelest ülifüllalt mõne erakonna mahategemiseks, kui wõlida, et temal midagi ühijst oli kogudega. Nii wihitles jama walimiseelne lendleht näit. ajunikkude koondust, see olewat „paras elujelstiline wanale maaliidule, kellega loodab warsti pulmad teha. Katjub ajunikke kogumeeste mõrda tirida." — Waejed jotsid ei teadnud sel ajal aimatagi, et nad mõne aasta pärast ije kogudega abiellunud ja truu abikaasana ajunikke nende nootades piütawad aidata müttata!

Põllumeestekogud olewat suur mustus.

Jotsialistid ei ole kunagi wäsinud juhtimast tähelepanu alasti omakajule, mis paistnud kogude tegewusest. Nende otjused on olnud äärmiselt terawad. Doome paar näidet:

"Kui keegi Gesti poliitilistest rühmitustest on libeda karistuse ära teeninud, siis küll meie potipõllumeest... Tõesti — ei ole otja ega äärt sel mustusel ja jõhkurusel, millega potipõllumeestest „gentlemanid" on ojanud ennaft jurematuks teha meie wabariigi lühikeste eluea festel." („Rahwa Sõna" 24. märts 1929. a. nr. 69.)

"Põllumajandus ja põllupidajad juus, jame omakaju ja himu riigi rahade järele hingeks." („Rahwa Sõna" 17. weebr. 1929. a. nr. 40.)

"Rahuarastaja walaskala jattuud mõgafalade kätte, kes parwana piirafid teda ja torfikid ta kehasse oma hirmsate sõjariistadega tuhanded haawad, nõnda et merepind werest aina punetas. Mõgafaladele asfisteerisid haikalad... Wäsinuma ja jurnani haamatuma waju lõpuks walaskala kiltjelt ning jadanded rööwitud tormafid ta kallale, rebides ta weel elusa teha kiltjelt tükk tüki haawal omale jõudaks.

Samajuguse hai- ja mõgafala oja etendawad praegu kogumehed, torfikides oma kihutustöö mõdgaga... kannatawat põlluharijate kithi." („Rahwa Sõna" 20. jaan. 1929. a. nr. 16.)

"Põllumeeste huwide kaitse on kogudele ainult wäliseks kassikulaks ja kaitsewarwits olnud." („R. Sõna" 5. detf. 1928. a. nr. 280.)

Rogude arwamised jotsidest.

Weel rohkem eitawal seisufokhal ühijstöö wõimalustid olid põllumeestekogud.

Oma walimiseelses raamatuteses 1929. a. „Mida kodanik walimisele minnes peab teadma", kirjutafid nad:

"Riiklikes töös on tarwilikud lina dlad põhimõtted, selged sihid. Peab teadma, mida tahetakse. Meie ei jõua kaugele, kui ühest seisufokast teise kõigume."

"Praegu on fogu ilmas libe wõit-

Küsimisleht Eesti sotsialistliku liikumise ajaloo kohta käivate materjalide kogumiseks.

1. Vastaja isiku nimi, ees- ja isanimi ning sünniaeg (kuupäev ja aasta):

2. Millal ja kelle kaudu või missugusel viisil tutvusite sotsialistlike ideedega ja millal ning kuidas hakkasite sotsialistlikust liikumisest osa võtma?

3. Millal ja missugustest organisatsioonidest sotsialistliku liikumise alal olete osa võtnud (võimalikult täpsed andmed)?

4. Kellega sotsialistliku liikumise tegelastest on Teil tulnud koos töötada, kus, millal ja mis on Teil nende elu ja tegevuse kohta teada?

5. Millal asutati Teie teada esimesed sotsialistlikud organisatsioonid Eestis, mis oli nende nimetus, kes olid asutajad ja mis on Teil teada nende tegevusest?

6. Millal koostati ja avaldati esimene või esimesed Eesti sotsialistlike organisatsioonide programmid, kes oli koostaja ja kust võiks neid programme praegu leida?

7. Missugustel teedel ja missugustest allikatest on sotsialistlik mõte Eestis levinenud? Missugused sotsialistlikud teadusemehed ja kirjanikud on Eesti sotsialistliku liikumise tegelaste peale erilist mõju avaldanud?

8. Mis on Teil teada 1917 a. Eesti sotsiaaldemokraatlise partei asutamise loost? Millal peeti asutamise koosolekud, kes võttis osa, koostas üleskutse ja programmi?

9. Sama küsimus Eesti Sotsiaalrevolutsionääride erakonna kohta.

10. Missugused üldsusele vähemtuntud kirjatööd (raamatud, ajakirjad, ajalehed, käsikirjalised ülestähendised jne.) on Teil teada, kust võiks leida andmeid Eesti sotsialistliku liikumise kohta?

11. Andmed vastaja enese heaksarvamise järele.

PT
TÜ Raamatukogu

432-29

Tartu Ülikooli Raamatukogu
ARHIIVKOGU

Käesolev küsimisleht palutakse võimalikult pea ja täpselt täita ning tagasi saata Eesti Sotsialistliku Tööliste Partei nimele Tallinna, Riigikogusse, või J. Jans'ile Tallinnas, Tehnika tän. 19—2 (võib ära anda ka Eesti Maapangas Vabaduspuiestee 1).

Gesti Sotsialistliku Töölise Partei

Läbitus kõigele tööliskonnale.

Wenad ja õed proletaarlased!

Tähtis algatus, milleks ammu juba ettevalmistusi tehti, on lõpuks läbi viidud. Sotsialistlik liikumine Gestis astub uude, lootusrikkasse ajajärku. Wananewad uued, awaramad väljawaated ning peab tõusma töö- ja tahterikas proletariaadi päew, sest ühenduses on jõud ja kordaminek.

Gesti tööliikumisel on wähe jarnaseid tähtpäevi, mida meeleilenduses ja rõõmuhöisketel mööda jaadetaks. Saatus oli meie wastu karm, kaswatades kibuwitsaokkaid ja karuohakaid. Ta walmistas meile rohkem pettumisi kui kordminekuid. Ta jaatis meile weresaanu ja karistusalku.

Kuid ometi pole proletariaadi edasirühkim waim end heidutada lasknud. Kiuste kõigile raskustele tungib tööliklass järjest suurema eneseteadmuse poole ja tihendab omi ridu sotsialismi punase lipu ümber.

Seledamaks päewaks Gesti proletaariaadi klassiwõitluse ajaloo jäab 9. aprill 1925. a. Sel päewal püstitati Gesti tööliikwaerinna etteotsa ühine sotsialismi lipp ja rajati ühine suur sotsialistlik töölispartei.

Tulles kokku järjekorralisele kongressile, sirutasid teine teisele wennalikult käe Gesti Sotsiaaldemokraatline Töölise Partei ja Nõueteisew Sotsialistlik Töölispartei. Wõeti wastu ühine erafonna programm ja määrati tulewiku jaoks kindel tegevuskawa.

Siit peale wõitleme õlg õla kõrwal ja mees mehe wõidu! Siit peale ei tohi enam lahkelisid walitfeda Gesti sotsialistide wennalikus peres!

See on suur ja tähtis sündmus kõigele tööliskonnale. Sellega on pandud kõikumata alus sõbralikule koostööle proletariaadi klassiwõitluse kindlusmüüridel ja astunud suur ja tagajärjerikas samm kositawa rahu saawutamiseks, mille puudumine Gesti tööliskonnale end wiimastel aastatel kibedalt tunda andis.

Saawutatud kokkulepe ning üksmeel on seda hinnatavamad, et siin tegemist pole palja mõistustliku ning wormiliku ühinemisega, waid praktiliste ülesannete täitmisel tugewaks wõrjunud wastastikuse arusaamise, usalduse ja suhtumisega. Ühinemise otsus kinnitab ainult seda, mis tegelik elu ise juba maksma oli pannud.

Kuigi teatud kildkonnad töölise peresse wastastikust wiikamist ning waenu püüawad küllwata, kuid nüüd — sotsialistide ühise wäerinna juures — ei juuda see enam Gesti proletaarlase klassiteadwust ja ühtmeelt halwata. Selleks oleme liig pika kogemuste rea üle elanud ja liig kallist õperaha maksnud.

Nusam, aatelisem ja heledam täht proletariaadi üleilmliku klassiwõitluse kõrgustikkudel on töölisklasside solidariteedi tunne, mis riigist riigini ja rahwast rahwani paistab.

Rõik proletaarlased on wenad, seotud ühiste tulewiku püüetega ja ühiste kannatustega olemikus. Seda lähematena peawad end aga teineteisele tundma proletaarlased ühest rahwusest ja ühelt maalt. Argu leidugu meie keskel neid, kes wendade peresse truuduse ja sõpruse ajemel waenu püüawad küllwata.

Wanadest, wõitluses karastatud sotsialistlikkudest parteidest on sündinud uus — ühine sotsialistlik töölispartei. Sinna kogunewad kõik töölised. Sinna, teadusliku sotsialismi lipu alla, tulewad nad wõitlema ja — wõitma.

Rasked ja sünged on uue ühiskonna sündimiselalud. Piik ja waewarikas on tööliklassi wõitlus sotsialismi maksmapaneku eest. Kuid, wenad-proletaarlased, ei ole ju päewa ega tundi, mis meid meie lõpufihtidele lähemale ei wiiks. Hoolimata kõigist ajutistest kaotustest ning luhtaminekuteist on rahwuswaheline töölispere jõudjal sammul edasi astunud, kattes maakera tiheda organijaktiooniwõrguga ja kutsudes ellu wõimjad wõitlussekkohad, millest kaht kõige tähtsamat eriti hindame: Sotsialistlikku Töölisinternatsionaali ja Amsterdami Ametiühisuslikku Liitu. Nende peastaapide poole tüürib Gesti Sotsialistlik Töölise Partei Gesti proletariaadi klassiwõitluse malemaid ja nende sekkohjade poolt ülesseatud positsioonidel tahab ta Gesti tööliikwaeridega üleilmlikes wõitluses sotsialismi maksmapanemiseks lahinguid kaasa lüüa.

Sealt kaudu läheb tee proletariaadi wabanemisele. Seal püstitatakse kord proletariaadi iseteadmuse jõul sotsialismi mõidulipp ajaloo näitelawalt taganenud kapitalistliku ühiskonna waremetele.

Wenad ja õed proletaarlased! Kapitalistlik ilmaford, rikas ülekohtu ja werewalamise poolest, on ise endale surmaotsuse mõistnud. Aga ta elab ja püüib alles. Wõitlus tema wastu ei saa olla kildkonnakeste wõitluseks salajaste abinõudega ega ka mõne ükspäi hulljulge wõitluseks pommiga põlise müüri wastu. See peab waid olema masside — miljonite ja sadade miljonite wõitlus laial ühiskondlikul wäerinnal ühise üleilmliku sekkoha juhatusel.

Sarnaseks kõitwõiwaks ja kõitwõitwaks wõitluseks kutsub teid Gesti Sotsialistlik Töölise Partei. Meie aadeteks on üleilmiline rahu, rahwaste wendluse ja proletariaadi ühistunde aated. Njad kaowad ja inimesed warisewad hauda, aga sotsialismi aade ei sure iialgi. Meie lipp jääb püsima, sest teda kannawad järjest teadlikumaks muutuwad tulewiku jõud.

Olgu terwitatud proletaarlased kõigis ilmakaartes!

Olgu terwitatud Gesti tööliskond!

Olgu terwitatud Sotsialistlik Töölisinternatsionaal!

Olgu klassiwõitlus!

Olgu sotsialism!

Gesti Sotsialistliku Töölise Partei esimene kongress.

Gesti Sotsialistliku Töölise Partei

Läbitus kõigele tööliskonnale

Wennad ja õed proletaarlased!

Lähtis algatus, milleks ammu juba ettevalmistusi tehti, on lõpuks läbi viidud. Sotsialistlik liikumine Gestis astub uude, lootusrikkas ajajärku. Awanewad uued, awaramad wäljawaated ning peab tõusma töö- ja tahterikas proletariaadi päew, sest ühenduses on jõud ja kindaminek.

Gesti tööliikumisel on wähe jarnajeid tähtpäevi, mida meeülestenduses ja rõõmuhoisketel mööda saadetak. Saatus oli meie vastu karm, kaswatades kibuwitsaokkaid ja karuohakaid. Ta walmistas meile rohkem pettumisi kui kindimekuid. Ta saatis meile weresaanu ja karistusjalku.

Kuid ometi pole proletariaadi edasi-rühkiw waim end heidutada lastnud. Kõuste kõigile raskustele tungib töölisklass järjeist juurema eneseteadmuse poole ja tihendab omi ridu sotsialismi punase lipu ümber.

Seledamaks päewaks Gesti proletariaadi klassiwõitluse ajaloois jääb 9. aprill 1925. a. Sel päewal püstitati Gesti töölisklassi erakonna etteotsa ühine sotsialismi lipp ja rajati ühine juur sotsialistlik töölispartei.

Lulles kokku järjekorralisele kongressile, sirutasid teine teisele wennalikult kae Gesti Sotsiaal-demokraatiline Töölise Partei ja Üheline Sotsialistlik Töölispartei. Wõeti vastu ühine erakonna programm ja määrati tulewiku jaoks kindel tegevuskawa.

Suut peale wõitleme õlg õla kõrwal ja mees mehe wõidu! Suut peale ei tohi enam lahkelisid walitseda Gesti sotsialistide wennalikus peres!

See on juur ja tähtis sündmus kõigele tööliskonnale. Sellega on pandud kõikumata alus jõbralikule koostööle proletariaadi klassiwõitluse kindlusmüüridel ja astunud juur ja tagajärjerikas jamm kosutama rahu saamu-

tamiseks, mille puudumine Gesti tööliskonnale end wiimastel aastatel libedalt tunda andis.

Saawutatud kokkulepe ning üksmeel on jeda hinnatavamad, et siin tegemist pole palja mõistusliku ning wõimiliku ühinemisega, waid praktiliste ülesannete täitmisel tugewaks wõrjunud wastastikuse arusaamise, usalduse ja suhtumisega. Ühinemise otsus kinnitab ainult jeda, mis tegelik elu ise juba maksma oli pannud.

Kuigi teatud kindkonnad töölise peres wastastikust wõrkamist ning waenu püüawad külwata, kuid nüüd — sotsialistide ühise wäärinna juures — ei juuda see enam Gesti proletaarlase klassiteadmisest ja ühtmeelt halwata. Selleks oleme liig pika kogemuste rea üle elanud ja liig kallist õperaha maksanud.

Üksam, aateliisem ja heledam täht proletariaadi üleilmliku klassiwõitluse kõrgustikkudel on töölisklasside solidariteedi tunne, mis riigist riigini ja rahwast rahwani paistab. Kõik proletaarlased on wennad, seotud ühiste tulewiku püüetega ja ühiste kannatustega olewikus. Seda lähematena peawad end aga teineteisele tundma proletaarlased ühest rahwusest ja ühest maast. Argu leidugu meie keskkel neid, kes wendade peresje truiduse ja sõpruse asemel waenu püüawad külwata.

Wanadest, wõitluses karastatud sotsialistlikud parteidest on sündinud uus — ühine sotsialistlik töölispartei. Sinna kogunewad kõik töölised. Sinna, teadusliku sotsialismi lipu alla, tulewad nad wõitlema ja — wõitma.

Rasked ja sünged on uue ühiskonna sündimiswajad. Piik ja waewarikas on töölisklassi wõitlus sotsialismi maksmapaneku eest. Kuid, wennad-proletaarlased, ei ole ju päewa ega tunni, mis meid meie lõpufihtidele lähemale ei wiiks. Soolimata kõigist ajutistest kaotustest ning suhtuminekutest on rahwuswaheline töölispere jõudjal jammul edasi astunud, kattes maakera libeda organisatsiooniwõrguga ja kutsudes ellu wõimjad wõitlus-

tekkohad, millest kaht kõige tähtsamat eriti hindame: Sotsialistlikku Töölisinternatsionaali ja Amsterdamis Ametiühendusliku Liitu. Nende peastaapide poole tüürib Gesti Sotsialistlik Töölise Partei Gesti proletariaadi klassiwõitluse malemaid ja nende tekkkohtade poolt ülessejatud positsioonidel tahab ta Gesti töölisklassidega üleilmlikes wõitluses sotsialismi maksmapanemiseks lahinguid kaasa lüüa.

Sealt kaudu läheb tee proletariaadi wabanemisele. Seal püstitatakse kind proletariaadi iseteadmuse jõul sotsialismi wõidulipp ajaloo näitelawalt taganenud kapitalistliku ühiskonna waremetele.

Wennad ja õed proletaarlased! Kapitalistlik ilma kind, rikas üleskohtu ja weremalamise poolest, on ise endale surmaotsuse mõistnud. Aga ta elab ja püüib alles. Wõitlus tema vastu ei saa olla kindkonnakeste wõitluseks jalajaste abinõudega ega ka mõne üksiku hulljulge wõitluseks pommiga põlise müüri vastu. See peab waid olema masside — miljonite ja sadade miljonite wõitlus laial ühiskondlikul wäärinnal ühise üleilmliku tekkkohta juhatusel.

Sarnaselt kõikwõimaks ja kõikwõitwaks wõitluseks kutsub teid Gesti Sotsialistlik Töölise Partei. Meie aadeteks on üleilmline rahu, rahwaste wendluse ja proletariaadi ühistunde aated. Njad kaowad ja inimesed warisewad hauda, aga sotsialismi aade ei sure ialgi. Meie lipp jääb püsima, sest teda kannawad järjeist teadlikumaks muutuwad tulewiku jõud.

Olgu terwitatud proletaarlased kõigis ilma kindes!

Olgu terwitatud Gesti tööliskond!

Olgu terwitatud Sotsialistlik Töölisinternatsionaal!

Olgu klassiwõitlus!

Olgu sotsialism!

Gesti Sotsialistliku Töölise Partei esimene kongress.

Gesti Sotsialistliku Töölise Partei kongressil 9. ja 10. aprillil 1925. aastal vastu wõetud resolutsioonid.

Partei taktika.

Gesti Sotsialistlik Töölise Partei, olles proletariaadi klassiwõitluse massiliseks organisatsiooniks, peab oma taktika nii määrama ja oma tegevuse nii seadma, et see proletariaadi huwidele wastaks ja ühtlasi kogu tööliskonnale, ka selle wäheteadliku osale arusaadaw ning kergesti mõistetaw oleks.

Selles mõttes peab partei tekkasutuste, eriti aga partei Riigikogu rühma, ülewõlpidamine selge ja kindlajooneline olema. Wõttes koalitsiooni alusel teiste erakonnadega wabarõõgi walitsemiseks aja, ei tohi kokkulepe jarnast iseloomu kanda, mis partei juuriks oma tekkspidamisi maha jalutama wõi neid ajutiseltki kõrwale heitma, waid partei peab kindlustama oma parlamendi rühmale, kui ka walitsemise

olematele jeltisimeestele täieliku wabaduse partei seiskkohti kaitsta ning uendest kiini yidada. Koalitsioonivalitsemise osawõtmise olgu lubatud üksnes tingimustel, et walitsemise üldine poliitiline juur kindlasti demokraatlikult waimust kantud oleks ja tööliskonna ainelistele ning waimlistele huwidele waenulikuks ei osutuks.

Yidades alati filmas proletariaadi klassiwõitluse lõpufiht — kapitalistliku ühiskonna asemel sotsialistliku ilma kinda maksmapanemist — peab Gesti Sotsialistlik Töölise Partei demokraatlikku kinda kaitstes ning kasutades püüdma tööliskonnale juba kapitalistliku ühiskonna raamides paremaid töö-, palga- ja terwisolulisi kätte wõidelda.

Gesti Sotsialistlikul Töölise Parteil tu-

leb erilist rõõku panna töölise ametiühendusliku ja ühistegelisele (kooperatiiv-) liikumisele, selgitades selle tähtsust ning wajakust, wõttes algatuse wõimalust mööda enda kätte ja kohustades kõiki oma liikmeid töölisorganisatsioonides kaasa töötama. Partei peab töölise kultuurliikumist arendama, organiseerides loenguid, kurejusi ja tööliskooli.

Arwestades Gesti ühiskonna wäikekodanlike ilmega, kui ka tõsioluga, et rahwamajandus Gestis peajasjalikult põllumajandusele tugeneb, peab Gesti Sotsialistlik Töölise Partei oma tegevust peale tööstusproletariaadi ja maal asuwate palgateenijate huwidega ning arusaamisega kokkufõlastamise kõigist tähelepanu ka maa ja linna wäikeomanikkude huwile pühendama, ajades eriti massu- ja tollipo-

liitikat, mis sihitud oleks jõukate kihtide suuremale mässustamisele.

Kuna proletariaadi ijeteaduse kõrgust tingib tähtsal määral rahva üldine kultuuriline tasapind, tuleb Cesti Sotsialistlikul Töölise Partei hariduse demokratiseerimise eest võidelda ja kõigi võimalikkude abinõudega selleks kaasa mõjuda, et algkoolide võrk lõpuliselt kujundataks ning hariduse omandamine kõigile koolialalistele lastele junduslikuks ja lätejaadawaks tehtaks.

Oma mahetorda kodanliste parteide ja kommunistide vastu määrates peab Cesti Sotj. T. P. püüdma tegeliku poliitikaga oma erinevust teistest parteidest kõigile töötavatele kihtidele silmnähtavaks muuta.

Cesti tööliskonna lähendamiseks rahvusvahelisele proletariaadile tuleb C. S. T. P. kindlat ja katkestamatut kontakti pidada Sotsialistliku Töölisiinternatsionaaliga, selgitada internatsionaali sihte, täita tema ettekirjutusi ja kasutada tööliskooli rahvusvahelise ühis- tuunde (solidariteedi) waimus. Naaberriikide sotsialistlikkude töölisparteidega tuleb lähedas kokkupuutumises püsida ja oma tegevust, ise- äranis välispoliitilistes küsimustes, nendega kokkufölastada püüda.

Wabariigi walitjusest peab C. S. T. P. au- sameelset rahupoliitikat nõudma ja kogu oma mõjuvõimuga selleks kaasa aitama, et Cesti rahwasteliitu kuuludes rahu püüdeid ja üldise desarmeerimise kawatust toetaks, ilma aga et partei seal juures Cesti riikliku iseseiswuse ning rippumatuse kaitsmise ja kindlustamise wajadust unustaks.

Mässu- ja krediitpoliitika.

1. Kuna praegune mässufoorem, mis pea- asjalikult kaudsetest mässudest koosneb, liiga raske on kanda majanduskriisi all kannatawa- tel wägematel rahwakihtidel, tuleb suuremat rõhku panna otsekoheste mässude laiendamise, põhjalikuma ja tehniliselt parema arendamise peale. Riigi ja omawalitjuse mässuüstem tuleb põhijoontes rajada järkjärgult tõuswale (progressiivsele) tulu-, warandus- ja wäran- dusmässule. Tuleb eeskätt sissejeda kinnis- warade wäärtuste juurekaswu ja teenimata tulude maks ning uuendada riigi kinniswä- rade maks. Tuleb ära kaotada isikumaks ja need tolli- ning kaudsed mässud, mis peasja- likult töötavate kihtide õlgadel lajuwad. Tu- leb silmas pidada, et kaudsete mässudega ühtki marka ei wõetaks wägematelt kihtidelt, kui seda võimalik oleks jõukamate kihtide mäs- sustamisel kätte saada.

2. Riigi eelarwe tasakaalu wõimisel kui ka majanduse, eriti krediitpoliitika tuleb silmas pidada, et kõige pahemaks kaudseks mässuks tööpalgast elawatele kihtidele on rahawäärtuse langemine, mis ühtlasi kogu majanduselu la- guemisele wõib wia. Nii emisjoni panga (Cesti panga) krediitpoliitika, kui ka waba- riigi walitjuse majanduspoliitika peab olema sihitud sellele, et tõsta maa loowaid, walmis- tawaid jõudusid. See ei tohi aga mitte sü- nida krediidi inflatsiooni teel, mis rahawää- rtuse langemisele wõib ja sellega majanduselu kunstliku elustamise raskuse rahwa wägemate kihtide kanda weeretab.

Cesti pank tuleb tema põhikirja uuenda- mise teel rahaliikumist korraldawa riigi emis- sioonipangana üli korraldada, et tema tege- wust üksikute wastutamatu ringfondade rah- wamajanduslikult kahjulikud erahwid emis- sioonipanga aluselt förwale ei wiiks.

Raha liikumise kindlamale alusele rajami- seks tuleb praegusest kindlustamatult paberis- walutatult üle minna kindlawäärtusliku wa- luuta süsteemile.

Maamajandus.

I.

Kongress kiidab heaks Riigikogu rühma poolt esitatud seaduseelnõu, mille järgi maa- seaduse põhjal wõrandatud maade eest tasu maksta ei tule ja riigi kanda wõetakse ainult nende maade peale kinnitatud wõlad kurgiga 1 Wene rubla = 1½ Gmf.

Zuhtumisel, kui Riigikogu tähendatud põhi- mõtted tagasi peaks liikkama, teeb kongress

tekkomiteele ülesandeks samme astuda küsi- muse otsustamiseks rahwahäälletuse teel.

Peaks aga rahwahäälletusel kodanliste erakondade poolehoidjate ja asunikude eneste häältega, selle poolt walitud rühm Riigikogus senini kodanliste erakondade tagurliki poliiti- kat kõigiti toetanud, — tasumaksuline jaata- walt otsustatud saama, siis tuleks see tasu jätta ainult maasaajate, mitte aga teiste kodan- kude kanda.

Kui kodanliste erakondade enamusega vastu wõetakse riigimaade eraomanduseks müümise põhimõte, siis tuleb kindlustada riigile tagasiõstu õigus ja seadusesse üleswõtta määrused, mis maaga spekuleerimise wõima- lused ära hoiaks.

II.

Cesti sotsialistliku töölise partei kongress tunnistab tarwilikuks:

kindlustada põliseks pidamiseks wabadiku-, käsitöölise- kui ka eluasemekoha waldajatele ehk rentnikkudele maad, mida nad kreposteerimata ostulepingu, rendi, precariumi ehk muul alu- sel kasutavad;

maa juurdeandmisega teha wabadiku- kohad elujõuliseks maamajapidamiseks, pool- normaaltaludeks, mille suurus 15 hek- tari põlbulikku maad, ja käsitöökohtadele, mille pidajad põllutööga endale ülespidamist ei tee- ni, anda vähemalt 1 hektar aia- ja põllumaad tarwiliku helna- ja karjamaaga, võimaldades seega lehmapidamist, — eluasemed luua kogu- suurusega mitte alla 1 hektari;

wabadiku-, käsitöölise- kui ka eluasemekoh- tade korraldamiseks tarwitada maad, mis nende kohtadena seni kasutati olgu kindlates piirides mõi külasoonaga üheskoos, kasuta- mata sündis seiswad wõi wilmastel aastatel sündis seisnud talumaad, kui ka seda talu- maad, mille eraldamine maamajapidamist elu- jõuetuks ei tee, koguonna mald, riigi taga- waramaid, eriotstarbeks wäljaantud maid kui eriotstarbeks pidamine wähekasulik, palga- maad mida edasi renditakse ja uudismaad; maaomanikkudele nendelt wõrandatava maa eest tasuda alustel ja määral, mis pau- daks maksta asunikkude- riigirentnikkude ja riigi wahel, kui ka rentnikkude ja kogukondade wahel;

korraldusele tulewa wäikema pidajatele anda ehituste püstitamisel asunikkudega ühe- sugused õigused materjalide ja laenude saa- misel.

Kõik ostu-müügi lepingud, mis taluoma- nikud popside wäljatõstmise otstarbel kolman- date isikutega teinud, tulewad tühistada.

Tööstuse seiskord ja töö- puudus.

Et majanduselu terwendada, tööstuslik ning ärilist tegevust tõsta ja tööpuudust wä- hendada, selleks on tarwis:

1. Elujõuliste tööalade ning turgude otse- misel ja selgitamisel kaubandus-tööstusminis- teeriumi poolt aktiivsemat tegevust awaldada.

2. Wäike- ja kesktööstuse arendamiseks kaasa aidata mässuseaduste otstarbekohase üm- bermuutmise ja krediidi võimaluste loomi- sega, wiimase saamist ka elujõulisele suurtöös- tusele võimaldades.

3. Mõnda uute raudteede ehituskawa teos- tamisele.

4. Mõnda raudteedõlmede ümberehitami- sele, eeskätt Tallinnas.

5. Mõnda kose kasutamise küsimuse otjus- tamist kiirendada.

6. 8-tunnilise tööpäewa seadus maksta panna tööstuslikes töös.

7. Töölise pensioniseadus, mis võimal- daks wanade ja töowõimetute töölise pensioni peale minemist, maksta panna.

Töölise maalt linna walgumise piirami- seks on tarwis neile tööd korraldada järgmistele abinõudega:

8. Riigimaade põlise tarwitamise seadus kiirelt maksta panna, mis annaks asunikku- dele kindla aluse ja nad wõiksid hakata kõigi tarwitada olevate jõududega oma majapida- mist üles ehitama, sellejuures ka enam wõõ- rast tööjõudu tarwitades.

9. Eluaseme seadus juba tänawu vastu wõtta ja nii, et senised wäikerendikohad muu- tussid elujõuliseimateks majapidamiseks.

10. Maade sөөtjätmise vastu sunduslikud abinõud tarwitusele wõtta.

11. Maaparanduse töid suuremas ulatuses ette wõtta nii riikliselt, kui ka eraalgatust toe- tades.

12. Põllutöölisele, kes maast seni ilma jäänud, wäikekohtade asutamiseks maad anda.

13. Metsatöölise senistelt eluasemetelt ja tööpaikest mitte lahkuma sunnida, waid neile metsamaadest jäädawad eluasemed ja maad anda.

14. Uute hoonete ehitamist riikliselt laenu abil ja metsamaterjaali saamist hõlbustades toetada mitte ainult asunikkudel, waid ka teis- tel wäikemaapidajatel, selle majapidamist ta- kistawad puudulikud, wanad ja wiletsad hoo- ned.

15. Ülewõetud mõisahoonete kasutamise küsimus lõpuliselt otsustada.

16. Alkooli seaduse teostamiseks tarwi- likkude uute koolimajade ehitamist mitte edasi lükata, waid võimalikult kiiremini läbi wia.

17. Põllutöölise tööaja ja palgaolude korraldamise seadus maksta panna.

Peale selle on tarwis:

18. Riigi eelarwes ebaproduktiivseid wäl- jaminekuid minimaalseni kärpida.

19. Riigile walmishooneid mitte osta, waid uusi ehitada.

20. Eluhoonete ehitamist hõlbustada maa- alade ja ehitusmaterjaali kergematel tingi- mustel saamise võimaldamisega.

21. Peipihäärsete elanikkude seisukorra pa- randamiseks kindlakale turgu leida, elaniku- dele põllu- ja aiapidamist võimaldada.

22. Hoolekande seadus vastu wõtta ja ellu wia.

23. Tööpuuduse vastu kinnitamise seadus maksta panna.

ühistegevusline liikumine.

Kongress tunnistab töölise ühistegevus- lise liikumise laiendamise ja süwendamise tar- wilikuks, soowitades partei liiketele aktiivset osa wõtta kohapealsetest tarwitajate ühisus- test, arendades töölise seiskohti selle küsi- muse üle, sellega ettewalmistades lähemas tu- lemikus wäljakunewat töölise ühistegeelisi liikumist, kui üht osa töölisküsimisest.

Karskuse küsimus.

Cesti Sotsialistliku Töölise Partei esimene kongress peab tarwilikuks töölise karskus- organisatsioonide asutamise ja selle osawõtmise üleilmisest sotsialistide ja töölise karskus- koosolekust üleilmise karskus-kongressi pu- hul Tartus 1926. a.

Kongress soowitab käsitada karskusliiki- must partei poolt wäljaantawates organisee- rimis-käsiiraamatutes, erabrosüürides ja lend- lehtedes ja partei korraldatud kõnekoosolekutel.

Cesti Sotsialistliku Töölise Partei häälkandja küsimus.

Cesti Sotsialistliku Töölise Partei kongress tunnistab „ühenduse“ partei häälkandjaks ja kohustab tekkomiteed otsima abinõusid ja teid, kuidas häälkandjat vähemalt kaks ehk kolm korda nädalas wälja andma hakata.

Ühtlasi kutsub kongress üles partei ühin- guid ja liikmeid energiliselt toetama hääl- kandjat tellimiste wastuwõtmisega, üksik- numbrite müümisega, kaastööga ja ainelise toetusega.

Cesti Sotsialistliku Töölise Partei tekkomiteesse

waliti kongressil seltsimehed: K. Ait, K. Frei- berg, D. Gustawson, L. Johanjon, G. Jonas, A. Jõeäär, M. Martna, J. Nor- man, J. Palk, J. Piiskar, M. Püüman, A. Rei, M. Tulp, J. Wain, K. Wirma.

Kandidaatideks waliti: B. Gilman, J. Jans, Ed. Kink, Hans Martinson, A. Puu- sepp, J. Rummo, J. Tiks, J. Woinan.

Komisjoni komisjoni waliti: Andr. Looorits, M. Dinas, M. Raud, Ed. Sakkus ja Aug. Tulp.